

To pa se mi vendar novejši čas zdi, da se vidi po izjavah, katere so se izrekle od poklicanih krogov, da se danes tej zvezi morebiti ne prideva več tolike važnosti, kakor se je to godilo poprej. — Ponavljam: Besedi zveze ne poznam, pa kolikor jaz o nji omenjam, je znano. — Jaz pa tudi nisem namenjen, tukaj pretresavati vprašanje, ali zveza z Rusko ali zveza z Nemško, ako bi se uže te dve nasproti stavile in na tehtnico devale, za Avstrijo v političnem, vojaškem, narodno-gospodarskem oziru podaja večje koristi. Kakor rečeno, se danes tukaj o tem vprašanji nočem izreči, samo eno rečem: Jaz sem pri vseh okoliščinah in pred vsem za mir in bom odobral ono politiko in priporočal, katera k miru vodi (pohvala na desni), in ako sem danes rad pripravljen, za predstoječo postavo glasovati, to storim samo zaradi tega, ker želim s tem samo mir in nikakor vojsko pospeševati. (Pohvala na desni.) Dalje nisem ne za prusko, ne za rusko, temveč pred vsem za avstrijsko politiko. (Živahna pohvala na desni.)

Jaz sem tedaj za vsako zvezo, katera Avstriji podaja velike koristi, za vsako zvezo, katera ji zagotavlja mir, katera je v stanu, državi popolno souvereniteto, blagostanje ohraniti in popolno prostost njenega odločevanja in njene prihodnosti zagotoviti. (Živahna pohvala in ploskanje na desni.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Žganju vojsko, žganju slovo! Letošnji pastirski list knezoškofa ljubljanskega dr. Jakoba Misija izbral si je tako pravi predmet za poduk, svarjenje inboljšanje deželanov naših, da smo prisiljeni pozornost vseh rodoljubov obračati na vsebino tega lista, in vsakoga pravega prijatelja našega ljudstva vabiti, da z vsemi močmi sodeluje, da se doseže blagi namen našega knezoškofa. Pastirski list živo popisuje vse zlo, katero prizadeva človeškemu rodu pijančevanje sploh in izrekoma žganjepivstvo na zdravju, na premoženji, na duhu in telesa, napoveduje vojsko žganjepivstvu in v ta namen priporoča, da se v vsaki fari snujejo družbe treznosti.

Na delo toraj rojaki, namen vreden je vseh moči najboljših naših ljudoljubov, obvarovati je našega ljudstva morilnega strupa — žganja!

Spominjamo se še živo, kako se je enak boj boril krog leta 1850 v nekaterih krajih s prav dobrem vspehom, omenjamo izrekoma gospodov; pokojnega misijonarja Matej Milharčič-a dalje še živega g. J. Volčiča, in drugih.

Omenjamo dalje tudi koliko si je že pred več leti prizadeval deželni zbor kranjski, da bi s primernem davkom podražil žganje, posrečilo se je to deloma še le pred dvema leti; bolj uspešno pa bode vojska zoper žganje, ako se v ta namen združijo vsi veljavni krogi človeške družbe, ako vpeljejo visok davek država, dežela, okraji in občine in se od spodaj gori snujejo družbe treznosti, katerem treba redno podajati poduč-

nega gradiva posebno izglednih dogodb, katere pijančevanje kažejo v vsi gnjusobi in britkosti nasledkov.

— Širjenje nemščine v kranjskih ljudskih šolah napravilo je zadnje dni veliko vriša po različnih časnikih. Telegrami, ki so bili čitati iz Ljubljane v dunajskih listih trdijo, da je obligaten poduk nemščine razširjen vsled naredbe deželnega šolskega sveta tudi na ljudske trirazrednice, da se ima tedaj na tri in več razrednicah podučevati s tretjem letom počenši na teden vsaj po 6 ali 7 ur.

Poprašovali smo v tej zadevi toda zanesljivega otež vesti še nismo poizvedili. Ne moremo tedaj govoriti o naredbi temveč o sami osebini telegramov.

Člen XIX državnih temeljnih postav izrekoma prepoveduje vsako silo za pouk družega deželnega jezika, s pravnega stališča nikakor ne more dvomljivo biti, kaj je v nasprotji s tem članom, kaj ne.

Utilitetno stališče more sicer narekavati, da se glede na važnost nemščine dopušča nekoliko izjem od splošnega pravnega načela, in na priliko smemo pri nas priznati, da ni bilo še čuti ugovora, da se na srednjih šolah tudi v slovenskih odelkih polagoma vpeljava nemščina kot obligaten predmet, tako da brez pomenlive škode na poduku družih predmetov, s končanimi srednjimi šolami te zapuste nemščine popolnoma možni.

V ljudski šoli dobi to vprašanje vse drugačen obraz. Ljudska šola ima sploh ves drug namen, kot podučevanje v ptujih jezikih, tu ima še veliki množini ljudstva podajati ves on splošni poduk, kateroga v življenji sploh potrebujejo, in tukaj po našem prepričanju nikakor ni prostora za obligaten poduk v katerikoli ptujščini. Nam se tedaj tudi iz stališča utilitete ne zdi dopustljivo, da bi se nemščina podučevala tako, kakor trdijo omenjeni telegrami kot obligaten predmet in pa po 6 do 7 ur na teden počenši s tretjim letom. Pomislite je, da se tudi v večrazrednicah ne podučava na teden več, kot pet dni po 4 ure, tedaj po 20 ur; od teh odpadete na kršanski nauk vsaj po 2 uri, koliko pa potem ostaja za vse vstale v ljudski šoli glavne predmete? Kako se hoče po tej poti doseči veliki in za vse narodovo in državno življenje pomenljiv namen ljudske šole?

— Za zdravstvo ljubljanskega mesta jako ugodno govori zadnji izkaz, to je, izkaz o številu umrlih v 7. tednu tekočega leta. Ta izkaz stavi Ljubljano takoj za Puljem tedaj na drugo, najodličnejše mesto, ako se število v onem tednu umrlih vzame za merilo umrlivosti celega leta. Naj zadnje meso pa zavzima potem izkazu naša, bolnikom po pravici priporočana Gorica. Po tem izkazu spadalo bi na celo leto in na 1000 prebivalcev: v Polji 23.4, v Ljubljani 26.6, na Dunaji 30.8, v Gredcu 37.4, v Zadru 38.3, v Trstu 42.0, v Pragi 43.9, v Celovcu 50.8, in v Gorici 51.0 umrlih.

— Pogorišče ljubljanskega gledališča ograjeno je sedaj, ker poberajo one poškodovane dela zidovja, katero bi moglo samo porušiti in tedaj nevarno biti memo

hodečim. Pri delu pomagajo prisiljenci, pa koj prvi dan poškodovala je enega iz med njih opeka z višine padla.

V obče sedaj ni še na nobeno stran odločena prihodnost ljubljanskega gledališča. Le eno vprašanje je, ki bo kmalu tudi formalno rešeno, da ga na dosedanjem prostoru ne bo nikakor več. Kolikor je starega zidovja še trdnega, pokrilo se bo in čakalo tako svoje prihodne osode.

O zavarovanji se čuje, da so nekateri posestniki lož bili zavarovani posebej še na višje svoto kot povprečno 300 gld., in da nekatere družbe tudi ono zavarovanje izplačajo pa v pogoji, kateri vrednost večjega zavarovanja popolnoma uničavajo. — Posestniki lož v nemškem taboru neso videti še edini, ali bi se poskusili pravdati ali pa se — vdali v Božjo voljo.

— Kmetijsko potovalno predavanje ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v nedeljo 6. t. m. popoldne po cerkvenem opraviu v šolskem poslopji na Brezovici.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor pretrgal je svoje zborovanje za toliko časa, da delegacije rešijo svojo nalogo, to je, od 25. februarja do 9. marca, sicer bo pa toliko bolj zanimivo ono, kar se bode godilo v delegacijah. — Preznan je sicer namen, zakaj so se sklicale delegacije, zato se, ne gledé na nepričakovane dogodke ali slučaje lahko dá ugibati, kakošen bo tek razprav v delegacijah:

Vojno ministerstvo oziroma načelnik mornarice zahteval bo izrednega dodatnega kredita 25 milijonov guldinarjev, katerih, ako se bode potreba dokazala, delegacije ne morejo ovreči. Vrh tega zahtevala bode skupna vlada za slučaj večje nevarnosti še daljni, pogojni kredit — kakor se govori, do 50 milijonov, tako, da bodo skupni stroški Avstrijsko-Ogerski znašali za tekoče leto mesto 120 milijonov 220 milijonov, ako prav ne pride do vojske. V delegacijah razložile se bodo poslancem razmere na veliko-političnem obnebi in gotovo je, da se poslancem nevarnost ne bode zdela manja, kakor vladi, katera bi bila v prvi vrsti odgovorna za to, da je naša vojna, deželna bramba in domobranstvo pripravljeni in z vsem potrebnim preskrbljeni za mogoč slučaj, da bi se vojska pričela tudi zoper našo voljo.

Dalnje pomenljive novice so, da general baron Reinländer, ki je bil imenovan za načelnika generalnemu štabu, ne ostane na tem mestu, ker on je zahteval odločilen vpliv na imenovanje podložnega mu osobja. Videti je, da se mu ta predprava, ki naravno spada v področje vojnega ministra oziroma cesarja, ni hotela dovoliti in zato se ima pozvati na to veleodlično mesto druga manj samostojna, pa morebiti tudi manj spretna osoba.

Vojskovodstvo naklada najvažnejšo nalogo pa tudi največje odgovornost generalnemu štabu. — Mogoče je, da je general Reinländer, ki se je priznaval na vseh straneh za izredno spretnega vojskovodja, zahteval to-

liko vpliva na imenovanje poddanega mu osobja, in morebiti celó stalnega vpliva, da bi bilo vrhovno vojno vodstvo, to je, vojno ministerstvo, v svojem področji, preomejeno, in tako je ta odlični prostor izpraznjen za drugega, gotovo tudi odličnega generala.

Razkol v „nemškem klubu“ državnega zbora ima zmirom nove posledice. Oni kolovodje nemško-liberalne stranke, zoper katere je v resnici osnovan bil „nemški“ klub, dobivajo bolj in bolj pogum in se stavijo zoper one, ki so skušali odobravati zadnje razcepavanje nemške stranke sploh.

To nalogo poskušalo je rešiti tudi „nemško“ društvo na Dunaji, v srednjem mestu, kjer je začela prevladavati radikalna nemška stranka. — Ko se je v tem društvu sklenilo, da se prizna opravičenje izstopa polovice udov iz „nemškega“ kluba, oglasil se je najprej dr. Kopp in za njim dr. Jaques z naznanilom, da izstopita iz tega društva. Dr. Kopp bral je lonim gospodom odpadnikom tudi levite, zaradi njihovega za Nemce sramotnega in pogubnega ravnanja sploh.

Nemška. — Novo izvoljen državni zbor sklican je na jutri 3. dan marca, akoravno se ožje volitve še le danes vrše tedaj novoizvoljenim 60 poslancem nikakor ne bo mogoče vdeležiti se že prve seje. Zaradi tega neki vodja najbolj propadle prostomiselné stranke Richter že koj za prvo sejo pripravlja ognjevit ugovor. —

Katoliško središče pod vodstvom Windhorstovem šteje pred dovršenimi ožjimi volitvami 90 členov. Glasilo središča „Germanija“ se prav nepovoljno izreka o novem predlogu cerkvene postave.

Laška. — Krog Nize, Genove, Turina in nižje doli na pomorskih bregovih proti francoski bili so dné 23. februarja grozoviti potresi. Po več stotin ljudi je bilo zagrebenih v posameznih poslopjih. Tudi v Švici čutiti je bilo potreba. — Depretisu se ni posrečilo, sestaviti novo ministerstvo, priporočil je za ta posel grofa Nobilanta, pa tudi ta je odklonil, ker ima v zbornici preveč nasprotnikov zaradi njegove, Avstriji prijazne politike. V ponedeljek umrl je papožev državni tajnik kardinal Jakobini.

Francoska. — Spomlad obeta kaj novega od vlade nasprotnih strank.

Telegram iz Ajacije z dné 27. februarja kaže, da se hočejo bonapartovci ganiti prvi. Telegram se glasi: Dve kompaniji odšli danes zjutraj v Salfene, kjer se je na čelu oborožene čete prikazal bonapartovec Leandro, ki ki je nedavno objavil poziv k ustaji.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 2. marca ob 8. uri 30 minut dopoldne.

Vojni minister zahteva v delegacijah izrednega kredita za 52½ milijonov. Bolgarska posadka Silistrije uprla se je zoper vladarstvo 28. februarja. Časniki trdijo, da je upor že zadušén.